

بررسی تاثیر نور در معماری سنتی

سیده زهرا موسوی پور^{*}، نسرين جاودان^۲

۱- کارشناس ارشد معماری، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی بندرعباس، آدرس رایانامه zahramoosavipoor@yahoo.com

۲- کارشناس ارشد معماری و مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد سما بندرعباس^۳ ایران ، N.javdan۶۵@gmail.com

چکیده (۱۴pt B Nazanin پررنگ)

۳۰ mm

نور خورشید را می توان موثرترین عامل اقلیمی تاثیر گذار بر بافت شهر و شکل گیری ابنیه دانست که با توجه به موقعیت و شدت تابش در اقلیم های چهارگانه ایران سبب سازماندهی فضایی و ایجاد راهکارهای مناسب برای کنترل و هدایت نور طبیعی شده است. در نتیجه می توان عناصر متعددی همچون ارسی ها، پنجره، شبک و روزن را در فضاهای معماری مشاهده کرد که برای تعامل با نور آفریده شده اند. راه حل هایی که امروزه به دلیل پیشرفت تکنولوژی و تکیه بر آن به فراموشی سپرده شده است. در معماری ایرانی تامین شرایط مناسب برای مشاهده و تجربه تنوع طبیعی نور و تاکید بر این تنوع از راه عناصر معماری، میزان نور، شیوه های بهره گیری از آن، جلوگیری از ورود تابش مزاحم و روشنایی بخش های مختلف همواره مرکز توجه معمار بوده است. کاربردهای وسیع نور، خواه عملکردی باشد یا فیزیکی یا معنوی، در معماری سنتی ایرانی حکیمانه به خدمت گرفته شده است. هدف از انجام این مقاله بررسی نور در معماری می باشد که به روش توصیفی تحلیلی انجام گرفت. نتایج نشان داد که هر یک از اقلیم ها به تناسب شرایط خود از روشی خاص برای بهره گیری از نور طبیعی استفاده کرده اند و همچنین توجه به جنبه های فیزیکی و اتکایی در راستای یکدیگر و اهمیت نور روز آموزه ای برخورد پشتیبان ما با این مقوله است.

واژه های کلیدی: معماری ، معماری سنتی ، نور ، نور طبیعی

۱- مقدمه

این نور ، رنگ و آب سه عنصر زیبایی شناسی معماری اسلامی اند. نور عمده ترین مشخصه معماری ایران است و نمادی از عقل الهی است. در اینجا شرحی کوتاه از نور جلوه خداوند است که حضورش در معماری اسلامی بخصوص در مسجد خانه اوست تجلی می یابد. « الله نور السموات و الارض » و در کاستن از صعوبت و سختی و سردی سنگ و بنا نقش بسزایی دارد. تجلی متافیزیک نور بر فیزیک بنا، آنرا اصلی ترین محور زیبایی شناسی معماری اسلامی در عرفان و معنا قرار داده است. در بناها از کف براق و درخشنده و سطوح دیوار ها برای شکار نور استفاده می شد و گاهی نور طوری از سقف الماسی شکل باز می تابید که انعکاسی در پی داشت. نور به تزئین معماری اسلامی کیفیتی پویا می بخشید و نقوش و اشکال و طراح ها را به درون زمان می کشید. نور و سایه در تقابل های شدید ایجاد می کرد و به سنگ های منقوش و سطوح گچی و آجری ، بافت می بخشید. نور از لابه لای مشربیه های چوبی ، جدارهای گچی و مرمری و شیشه های نقوش پنجره ها رد می شد و نقوش را بر روی سسوح پشتی و داخلی نمودار می ساخت و پوششی زمانمند و متغیرهای از رنگ و سایه پدید می آورد (پاکزاد و همایون، ۱۳۸۳).